

ОТСТЪПЛЕНИЯТА НА КАТОЛИЦИЗМА ОТ ПРАВОСЛАВНОТО УЧЕНИЕ:

ГЛАВЕНСТВО И НЕЗАБЛУДИМОСТ НА РИМСКИЯ ПАПА

Въпреки факта, че в първите векове от историята на Христовата Църква всички хранели уважение към Римската църква като хранителка на чистотата на вярата, по-късно тя отпаднала от тази висота. По думите на св. Иринеи Лионски, тя трябвало да **„предводителства в служението на любовта ... да съхранява преданието, завещано от апостолите”**, но вместо това се насочила към утвърждаване господството на римския епископ над цялата Църква и провъзгласяване неговата непогрешимост в делата на вярата.

Учението за Църквата има първостепенно значение в римокатолическото вероучение. Докато за православните Църквата е жив, духовен и богочовешки организъм, тяло Христово с невидим Глава Господ Иисус Христос, то за римокатолиците тя е могъща земна институция, „църковна държава”, която има монопол както върху религиозни живот, така и върху всички области на човешката дейност. За римокатолиците римският папа не пръв между равните нему по благодат епископи, а абсолютен монарх, в който е концентрирана църквата. Естествено следствие то от разбиране се явява римокатолическото учение за незаблудимостта на папата, според което той, а не живеещият в Църквата Дух Светий, е критерий за истината .

Римокатолиците пренесли върху личността на папата всичко онова, което по право принадлежи единствено на Христос. Те признали римският епископ за непогрешим учител на вярата и нравствеността. Това учение било окончателно формулирано от Ватиканския събор през 1870 година и потвърдено на Втория

Ватикански събор, състоял се в наши дни (1962-1965 г.). Според неговото вероопределение ап. Петър е **„княз на апостолите и видим глава на Църквата”**, затова неговият наследник папата има **„право на върховно законодателство”** в Църквата. Той е **„истински викарий на Христос, глава на цялата Църква, баща и учител на всички християни”**, затова **„когато... говори от своята катедра (ex cathedra), т.е. когато той изпълнява своя дълг като върховен пастир и учител на всички християни ... притежава онази незаблудимост (непогрешимост), която Божественият Изкупител е благоволил да даде на Църквата Си, затова такива определения на папата сами по себе си, а не поради съгласието на Църквата, са неизменими. Ако някой се осмели (пази Боже!) да противоречи на това наше определение – да бъде анатема”**. Въз основа на това вероопределение римокатолическата църква титулова папата **„епископ на Рим, наместник на Иисус Христос, приемник на княза на апостолите, върховен понтифекс на Вселенската църква, патриарх на Запада, примас на Италия, града-държава Ватикана, слуга на Божиите слуги”**.

Това римокатолическо учение е в основата на пропастта, която разделя Римската църква от Вселенската Църква, но Западната църква го защитава с особено усърдие, като го счита за краеъгълен камък на своето вероучение. В защита на това учение се привеждат няколко текста от Свещеното Писание, които се намират особено показателни за честта, с която Христос удостоил и отличил ап. Петър:

- Мат. 16:18-19 – **„И Аз ти казвам: Ти си Петър и на този камък ще съградя църквата Си и портите адави няма да ѝ надделаят; и ще ти дам ключовете на царството небесно; и каквото свържеш на земята, ще бъде свързано на небесата; и каквото развържеш на земята, ще бъде развързано на небесата”**.

Извод: Христос е дал приматство (първенство) на св.ап. Петър над всички апостоли. Папите са негови наследници, затова имат първенство над всички в Църквата. **„Ключовете на царството”** това са правомощията на св. Петър (и на папите), отнасящи се до изпълнение на тяхната функция като **para infallibilis** (непогрешими).

- Лук. 22:31-32 – *„И рече Господ: Симоне, Симоне! Ето, сатаната поиска да ви сее като пшеница; но Аз се молих за тебе да не оскъднее вярата ти; и ти някога, кога се обърнеш, утвърди братята си”*.
- Иоан 21:15-17 – *„Симоне Ионин, любиш ли Ме повече, отколкото тия? Петър Му казва: да, Господи! Ти знаеш, че Те обичам. Исус му казва: паси Моите агънца... паси Моите овци”*.

Извод: Спасителят утвърждава ап. Петър да бъде духовен стълб и глава над всички. Следователно и папите имат същите правомощия като него.

- **Деяния апостолски** – ап. Петър е пръв сред апостолите, защото именно той предлага да се избере нов апостол на мястото на Иуда (Деян. 1:15), държи реч на Петдесетница (Деян. 2 глава), пръв обръща езичници към Христос (Деян. 10:34-38), пръв държи реч на апостолския събор (Деян. 15 глава).
- **Творенията на св. отци** – към римският епископ са се обръщали за защита много източни отци – св. Атанасий Александрийски, св. Иоан Златоуст, св. Максим Исповедник. Много св. отци са писали за водещата роля на римския епископ – блаж. Иероним, св. Амвросий Медиолански, блаж. Августин.
- **Свещеното Предание** – ап. Петър избрал за своя резиденция Рим и бил негов епископ (25 г)

В основата на погрешното осмисляне на този догмат е неправилното разбиране същността на Църквата, чийто краеъгълен камък и невидим Глава е Сам Христос. Никой от апостолите не може да бъде основа на Църквата и нейн глава, както свидетелства и самото Писание - *„друга основа никой не може да положи, освен положената, която е Исус Христос”* (1 Кор. 3:11). Наистина на много места в Писанието се говори за първенството на ап. Петър, но това е лично първенство, а не главенство. Църквата се съгражда върху изповеданието на вярата, което прави ап. Петър, а не върху него самия. *„Ключовете на царството”*, т.е. властта, за която говори Христос пред ап. Петър е същата, която дава и на другите апостоли (Иоан 20:22-23). Думите на Христос посочени като свидетелство за предимството на ап. Петър, всъщност предсказват неговото падение, а след това възстановяването му в предишното

апостолско достойнство. В тях няма и намек за някакви привилегии пред останалите апостоли.

Дори да допуснем, че ап. Петър е получил някаква по-особена власт от Христос, то кой се явява негов приемник? Историческата истина не отговаря на папските легенди за 25-годишно (или 12-годишно) епископско служение на ап. Петър в Рим. По предание основател на Римската църква е ап. Павел, който поставя там първите епископи Лин и Анаклет. В посланието си до Римляни той дори не споменава ап. Петър сред имената на християните, които поздравява, по причина, че не е пребивавал там, а е проповядвал евангелието в различни страни. Преданието също свидетелства, че ап. Петър е имал първенство, но не и главенство сред останалите апостоли. Римските епископи също са имали предимство по чест, а не по власт. По този начин всички доказателства, които католическите богослови привеждат, за да обосноват главенството на папата се явяват несъстоятелни. Римският папа нито може да се нарече наместник на Иисус Христос, нито има някакви извънредни права и власт в Църквата Христова.

Догмата за папска непогрешимост (**infallibilitas ex cathedra**) е естествено следствие от догмата за главенство на папата. Църквата Христова е непогрешима, затова и нейният видим глава – римският папа, е непогрешим. И тъй като той е все пак обикновен човек, непогрешимостта му се отнася единствено когато говори **ex cathedra**, т.е. като върховен първосвещеник и учител във вярата и нравствеността.

Претенцията на римските папи за непогрешимост няма никакви основания нито в Свещеното Писание, нито в Свещеното Предание, а и историята я опровергава напълно. Много са свидетелствата за папска погрешимост през вековете – папа Виктор (192 г.) одобрявал учението на монтанистите, а едва след това го осъдил, папа Марцелин (291-303 г.) бил идолопоклонник и принасял жертви в храма на богинята Веста, папа Либерий (354 г.) подписал арианския символ на вярата, папа Зосим (417-418 г.) се изказва първоначално в подкрепа на еретика Пелагий, папа Хонорий I (625 г.) поддържал монотелитството, а VI Вселенски събор го осъдил като еретик, папа Сикст V обявил поправеният лично от него текст на Вулгата (латинския превод на Библията) за оригинал и задължителен за вярващите, а неговият приемник го извадил от употреба, защото бил пълен с грешки и т.н. Още по-многобройни са провиненията на римските папи по отношение на нравствеността. Често на папския престол е имало епископи, които са позорили не само папството, но и християнството като цяло. Историята познава и периоди, когато за папския престол са спорили едновременно

няколко папи. В тези случаи кой от тях е бил незаблудимият глава на Църквата?

Римокатолическият догмат за непогрешимост на папата съдържа много неясноти, най-главната от които е - кога папата говори **ex cathedra**? Логичният отговор е един – когато в своите определения не допуска грешки. Някои римокатолически богослови изказват твърдението, че папата е непогрешим, когато с него са съгласни най-малко 100 епископи. Това обаче говори, че не самият папа е непогрешим, а съборът на епископите, каквото между впрочем е и разбирането на Източната Църква.

За източните християни единствено Църквата е **„стълб и крепило на истината“** (1 Тим. 3:15). **„Църковната истина е преди всичко и най-вече живот в истината, пребъждане в истината... не абстрактно-теоретично познание, а конкретно религиозно битие“**, казва прот. Сергей Булгаков. **„Папата е незаблудим само когато говори църковно, а говори църковно само когато не греши. Никакво определение „ex cathedra“ не може да съществува“**, категоричен е прот. Сергей Булгаков („Православието“, София, 1994, с. 119-122). Църковната незаблудимост не е единствено външна безпогрешност на съжденията, както я разбира римокатолическото богословие. Догматичните, нравствени и канонически вероопределения на Църквата са следствие и логическа формулировка на живота на Църквата в Светия Дух. Критерият за църковна истина е самото църковно съзнание, а не определен външен субект (папата). Още в древност Източната църква е приела един универсален критерий за оценка на истината, формулиран от св. Викентий Лерински, според когото истинно е това, **„което навсякъде, винаги и от всички се изповядва“**.

Използвана литература:

1. **Протойерей Митрофан Зноско-Боровски, „Православие, римокатолицизъм, протестантство и сектанство“, Варна, 1994**
2. **Дюлгеров, Д., Цоневски, Ил. „Учебник по мисионерство“, фототип. изд, София, 1992.**
3. **Митев, Д. доц. д-р „Инославни изповедания“, Варна, 2003**